

ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME

**MODERNE UITDAGINGEN VOOR DE EVOLUTIE
VAN WELVAART EN WELZIJN
IN DE VRIJE SURINAAMSE SAMELEVING**

*Rede uitgesproken door
Deryck-John Henri Ferrier M.Sc. bij het aanvaarden
van het eredoctoraat verleend door
de Anton de Kom Universiteit van Suriname*

Paramaribo, Woensdag 8 mei 2019

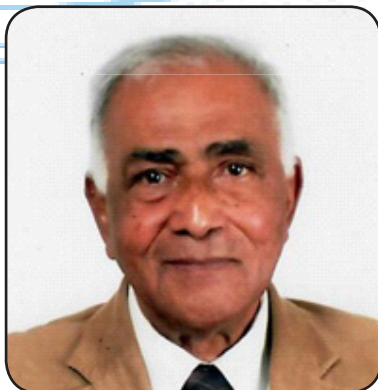
ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME

**MODERNE UITDAGINGEN VOOR DE EVOLUTIE
VAN WELVAART EN WELZIJN
IN DE VRIJE SURINAAMSE SAMELEVING**

***Rede uitgesproken door
Deryck-John Henri Ferrier M.Sc. bij het aanvaarden
van het eredoctoraat verleend door
de Anton de Kom Universiteit van Suriname***

Paramaribo, Woensdag 8 mei 2019

Deryck-John Henri Ferrier M.Sc.

Educatie:

1955-Diploma Landbouwkundig Ingenieur(Ing) behaald aan de Rijks Hogere School voor Tropische Landbouw - Deventer/Nederland.

1965-Master of Science in de Sociologie verkregen aan de Universiteit van Wisconsin Madison-Wisconsin / Verenigde Staten van Amerika.

Werksaamheden:

1956-1961 : Landbouwkundig Ingenieur in dienst van het Ministerie van landbouw, Veeteelt en Visserij van Suriname.

1957-1959 : Landbouwleraar bij de Afdeling Landsbouwvoorlichting, in de functie van Ressortleider belast met de leiding van het Ressort Noord-Commewijne en Cottica.

1959-1961: bevorderd tot Landbouwconsulent en benoemd tot Hoofd van het Landbouw Informatie Centrum van het Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij.

1965-1970: Wetenschappelijk Hoofdmedewerker van het Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij van Suriname en in die hoedanigheid belast met de coördinatie van het sociaalwetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de agrarische ontwikkelingsplanning.

1971-2015: Directeur van het Centrum voor Economisch en Sociaalwetenschappelijk Onderzoek CESWO.

Belangrijkste bijdragen aan de Nationale Ontwikkelingsplanning

1977 Coördinator Nationale Mankracht Inventarisatie 1977.

1977 -1978 Mede-coördinator voorbereiding 'Meerjaren Integraal Agrarisch Ontwikkelingsplan - MIAOP-; belast met het opstellen van de dossiers:

- Perspectief betreffende de Demografische Ontwikkelingen in de Agrarische gebieden;
- Programma voor de Mankrachtontwikkeling ten behoeve van de Agrarische Sector;
- Programma voor de Ontwikkeling van de Agro-Industrie;
- Instituten en Organisaties voor de modernisering van de Agro sector.

1978-1979: Coördinator voor onderzoek en planopstelling ten behoeve van de Sociaal-economische Ontwikkeling van de Bovenstroomse gebieden van Suriname.

1979-1980 Mede-coördinator 'PARBO-Studie': Project Afronding Regionale en Bedrijvigheids-onderzoekingen ten behoeve van de meerjaren sociaaleconomische Planning met hoofdverantwoordelijkheid voor het Dossier Industrie-ontwikkeling en Organisatie van de Transport sector.

1986-1987 Coördinator van het project 'Inventarisatie van de Deviezenbehoefte van de Private Sector'.

1998: Coördinator van het Onderzoek ter identificatie van de structuur en de functionering van wegverkeer in Groot-Paramaribo.

Bijzondere functies:

2001-2010: President Commissaris van de Landbouwbank N.V.

Wetenschappelijke Publicaties: zie bijgevoegde literatuurlijst

I. Inleiding

Het is mij een bijzondere eer, om hier - op uitnodiging van het Bestuur van de Antone de Kom Universiteit van Suriname - een voordracht te mogen houden, in het kader van het vijftig jarig bestaan van deze instelling, is het ere doctoraat mij toe gevallen.

In de afgelopen veertig jaren heb ik mij toegelegd op onderzoek ter verklaring van het ontstaan van onze samenleving en de gebeurtenissen die van bepalende betekenis zijn geweest hierbij. Ik heb vooral gekeken naar de manieren waarop er in onze samenleving vorm en inhoud wordt gegeven aan ons streven naar welvaart en welzijn als vrije mensen in een open democratisch ingestelde samenleving.

De bevindingen en conclusies waarmee vanuit sociaal historisch perspectief verklaringen kunnen worden gegeven voor de wijze waarop maatschappelijke processen zich in de hedendaagse samenleving voltrekken, zijn inmiddels vastgelegd in een manuscript voor een boek dat uitgegeven zal worden onder de titel van:

“Ontstaan en evolutie van de Vrije Surinaamse samenleving”.

Het betoog in dit boek zal onder meer een beeld geven van de herkomst van de opvattingen en kaders die ten grondslag liggen aan het economisch gedrag. Tevens zullen de voorkeuren die door ons aan de dag worden gelegd met betrekking tot de wijze waarop betrokkenheid in economische productie processen kan of moet plaats vinden aan de orde komen.

De rede die ik zo meteen hoop te presenteren heeft als titel:

“Moderne uitdagingen voor de evolutie van welvaart en welzijn in de Surinaamse samenleving”.

Met de presentatie hoop ik u een exposé te bieden van de mogelijkheden en perspectieven voor welvaartsvorming, die ons nu in de schoot worden geworpen, als uitvloeisels van:

- mondiale veranderingen van politiek/economische machtsverhoudingen en daarmee samenhangende mutaties in de vraag/aanbod verhoudingen naar grondstoffen voor diverse producties;

- technologische ontwikkelingen en nieuwe vormen van organisatie van economische producties;
- universele zorgen over de effecten van klimaatsveranderingen;
- de perspectieven voor nieuw economisch elan dat geboden wordt aan economieën als de Surinaamse, door implementatie van maatregelen, waarmee een keer ten goede kan worden gebracht in de verslechterende leefbaarheid van onze planeet.

Aan de bespreking van de nieuwe kansen die ons geboden worden voor de verstrekkende modernisering en diversificatie van bestaande en intensieve betrokkenheid in nieuwe welvaart scheppende activiteiten, gaat evenwel eerst een ietwat lijvig betoog over andere zaken vooraf.

Het eerste deel van de presentatie heb ik gereserveerd voor een nogal uitgebreide uiteenzetting over de context waarbinnen het aspect van de arbeidsinbreng benaderd zal moeten worden, om te kunnen komen tot vaststelling van deugdelijke strategieën. Deze strategieën zullen, vorm en inhoud moeten geven aan de benadering van de nieuwe kansen die ons worden geboden. De nieuwe kansen kunnen, uitgaande van andere dan de conventionele hulpbronnen duurzame, hoogwaardige structuren voor welvaartsvorming, welvaartsdeling en welzijnsbeleving creëren.

De kernbegrippen die opgenomen zijn in de titel van de presentatie zal ik u eerst zo kort mogelijk toelichten, te beginnen met het begrip “evolutie”. De bespreking van de uitdagingen die wij tegemoet zullen moeten treden vindt plaats in het tweede deel van het betoog en daar zal ik dan ook uiteenzetten, waarom die uitdagingen als “modern” moeten worden aangemerkt.

Deel I

1. Toelichting van de kernbegrippen

Evolutie

Evolutie omvat meer dan bevordering van groei en ontwikkeling alleen. Het is een immer voortgaand meervoudig proces van aanvullingen en veranderingen, dat betrekking heeft op de vervolmaking van de naleving en benadrukking van gedragsvormen. Deze gedragsvormen waarmee individueel en groepsge-

drag in meerdere dimensies worden geformeerd dienen te allen tijde optimaal dienstbaar te zijn aan de ordelijke continuïteit van het totale samenlevingsproces. Hierdoor wordt de samenleving ordelijk in stand gehouden en vindt de vereiste voortgaande aanpassing aan de veranderende omstandigheden plaats. Met betrekking tot de meer materiele aspecten van welvaart en welvaartsbeleving betreft evolutie het proces van identificatie en incorporatie van alternatieve gedragsvormen, in de steeds wederkerende situaties en contexten voor het voortbrengen en verbruiken van diensten en goederen.

Welvaart en welzijn

Welvaart is de mate waarin door aanwending van beschikbare fysieke en andere middelen met financieel-economische inslag, op min of meer duurzame en voorspelbare wijze kan worden voorzien in stoffelijke en immateriële behoeften van de diverse categorieën van deelnemers aan de samenleving, op een voor hen aanvaardbare wijze.

Welzijn is de mate waarin men zich in materiële en mentale behoeften bevredigd acht, op grond van het niveau waarop het leven van menselijk bestaan conform daartoe strekkende waarden van het cultuurpatroon als duurzaam gewaarborgd worden beleefd.

Vrije Surinaamse samenleving

Met het begrip “vrije Surinaamse samenleving” wordt aangegeven dat de hedendaagse Surinaamse samenleving bij essentie kan worden aangemerkt als een vrije samenleving, waarin men individueel en collectief volstrekt ongehinderd met referentie aan een kader van normen en waarden, onder alle omstandigheden naar eigen inzichten keuzen kan maken uit de alternatieve gedragsvormen die in aanmerking kunnen worden genomen om in te gaan op de situatie. Het kader van normen en waarden dat in deze van toepassing is wordt hier aangeduid als het “cultuurpatroon van de vrije Surinaamse samenleving”.

Cultuurpatroon

In algemene termen kan het leidende of dominante cultuurpatroon van een samenleving omschreven worden als een volstrekt geïntegreerd systeem van opvattingen over verplicht en wenselijk gedrag (waarden), die onder alle omstandigheden in acht

genomen dienen te worden en in die hoedanigheid bezien, de primaire referenties vormen voor het rechtvaardigen van keuzen uit alternatieve gedragsvormen. De gedragsvormen leiden tot actie die met in achtneming van uit de waarden afgeleide normen en normsystemen, de richtlijnen vormen voor individueel en groepsgedrag, met betrekking tot het nastreven van persoonlijke of groepsbepaalde doelen die betrekking hebben op aspecten van de kwaliteit, omvang en intensiteit van materiële en immateriële omstandigheden voor bestaan en overleven, persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke vooruitgang. Het cultuurpatroon omvat dus zowel de waarden als de normen die bij het bepalen van gedrag in acht genomen moeten worden. De waarden geven in relatie tot de fundamentele doelen, de inhoud van de wenselijke gedragsvormen weer, terwijl de normen de reikwijdte aangeven van het toepassingscircuit van de alternatieve gedragsvormen. Vanuit de dynamiek van het maatschappelijk gebeuren kan het cultuurpatroon worden gezien als een complex van opvattingen over verplicht en wenselijk gedrag, waarvan de componenten eigenlijk altijd min of meer impliciet in acht genomen worden om aanvaardbaar gedrag aan de dag te leggen, met betrekking tot de naleving en instandhouding van codes en sociaal-culturele instituties die als gezagsorganen voor ethiek en moraal in de loop der tijden, buiten bemoeienis van de Overheid om, in Surinaamse gemeenschap algemene erkenning verkregen om doelen te bereiken.

Uit de normsystemen die uit de opvattingenkaders zijn afgeleid, kan het gedrag worden vastgesteld dat aan de dag gelegd dient te worden met betrekking tot de naleving en instandhouding van codes en sociaal-culturele instituties die als gezagsorganen voor ethiek en moraal algemene erkenning hebben verkregen voor de inrichting van persoonlijk en groepsgedrag.

Anderzijds hebben de voornoemde gedragspatronen als waarden bezien, richting gevende betekenis voor de voorkeuren met betrekking tot beroepsaspiraties, economische betrokkenheid, bezitsvorming, huisvesting en sociaaleconomische aanvaardbaarheid van de diverse opties voor emplooi waarover de vrije mens in Suriname in de loop der tijden heeft kunnen beschikken.

Het vigerend cultuurpatroon vormt onder alle omstandigheden voor alle actoren in de samenleving de basis referentie voor de selectie van gedragsvormen, waardoor het cultuurpatroon tevens de opzet, functies en vormen bepaalt van alle maatschappelijke

structuren die opgenomen zijn in de maatschappelijke ordeningen en contexten - wederkerende situaties - en waarmee inhoud, richting en vorm wordt gegeven aan de benadrukking van uitdrukkingsvormen van personen en groepen.

2. Concepties over de arbeidsplaats als instituut voor betrokkenheid in activiteiten leidend tot het scheppen en rechtmatig verdelen van welvaart en welzijn.

Welvaart en welzijn worden grotendeels bepaald door de manier waarop men op legitieme wijze inkomen kan verwerven en besteden. Om een beetje nauwkeuriger aan te geven wat onder een arbeidsplaats moet worden begrepen in sociologische zin, gaan wij er van uit dat elke arbeidsplaats is te kenmerken als een stelsel van vaste procedures voor het aanleveren van de inspanningen, binnen een specifieke ordening van activiteiten voor het voortbrengen van een of meerdere componenten van een bepaald materieel product of een bepaalde dienst. Als institutionele entiteit gezien omvat een arbeidsplaats dan voor wat de vervulling daarvan betreft, ook een normpatroon dat exact aangeeft hoe en welke inspanningen opgebracht moeten worden, met exacte vermelding van de vaardigheden die daarbij aan de dag gelegd moeten worden om in het kader van de beroepsuitoefening te kunnen voldoen aan de verwachtingen ter zake de bijdragen die binnen het geheel van het productie proces aan de functionering van de arbeidsplaats worden gesteld.

Het welvaartsniveau dat middels vervulling van de arbeidsplaats kan worden verkregen wordt slechts ten dele bepaald door het materieel inkomen dat verkregen kan worden als vergoeding of waardering voor de levering van de inspanningen in het kader van de uitoefening van een beroep of functie. Behalve het materiele inkomen (geld etc.) zijn vooral de sociale statusverwerving en het prestige dat verkregen kan worden door de uitoefening van het beroep mede bepalende factoren voor de aanvaardbaarheid van de arbeidsplaats. Want, status en prestige verwerving zijn vaak van minstens even grote betekenis als de omvang van de materiële vergoeding die voor het vervullen van de arbeidsplaats wordt toegekend. Ook de aard van de inspanningen die geleverd moeten worden en de omstandigheden waaronder dit

moet plaats vinden, zijn voor wat status en prestige van de werker betreft mede bepalend voor de aanvaardbaarheid van de arbeidsplaats. Hoe schoner en veiliger hoe beter de aanvaardbaarheid; hoe meer hersenwerk en hoe minder spierkracht vereisend des te hoger de sociale status en hoe groter de vakvaardigheid en het vereiste intellectueel en kennisniveau hoe hoger het prestige dat door de vervulling van de arbeidsplaats verkregen kan worden.

3. Het functioneel verband tussen het cultuurpatroon en het institutioneel complex voor welvaartsvorming.

Welvaart en welzijn worden grotendeels bepaald door de mate waarin en de manier waarop de samenleving haar actoren (personen, groepen en instituten) de gelegenheid biedt om op georganiseerde wijze actief betrokken te raken en te blijven in de economische bedrijvigheid waarmee de middelen voor welvaart worden voortgebracht.

De samenstelling van het aggregaat van “arbeidsplaatsen” vormt hiervoor de kern. De hierna volgende opmerkingen zijn bedoeld om ietwat nauwkeuriger aan te geven wat onder een arbeidsplaats moet worden begrepen in de context van welzijnsbeleving.

In principe is elke arbeidsplaats te kenmerken als een stelsel van vaste procedures voor het aanleveren van de inspanningen binnen een specifieke ordening van activiteiten, voor het voortbrengen van één of meerdere componenten van een bepaald materieel product of een bepaalde dienst.

Als institutionele entiteit gezien omvat een arbeidsplaats dan voor wat de vervulling daarvan betreft, ook een normpatroon dat exact aangeeft hoe en welke inspanningen opgebracht moeten worden. Ook worden de vaardigheden exact aangegeven die daarbij aan de dag gelegd moeten worden om in het kader van de beroepsuitoefening te kunnen voldoen aan de verwachtingen ter zake de bijdragen die binnen het geheel van het productie proces aan de functionering van de arbeidsplaats worden gesteld. De operationalisering van deze verwachtingen loopt via de processen van economische bedrijvigheid en de socioculturele (i.c. intellectuele en de technologische) ontwikkeling.

De dynamiek van het proces van economische bedrijvigheid, wordt hierbij grotendeels bepaald door de harmonische gang van zaken tussen het economisch productie proces en de so-

cioculturele processen waarvan de uitkomsten bepalend zijn voor de structuur (opzet en inrichting) van de arbeidsplaatsen - gezien als ordeningen van primair niveau - die voorhanden zijn voor de beroepsbevolking om deel te kunnen nemen aan de economische productie.

De dynamiek van de economische productie processen die tot welvaart leiden worden in principe bepaald door de mate van harmonie tussen de condities van de arbeidsplaatsen met betrekking tot de aard en wijze van de arbeidsinbreng en de wenselijkheidsopvattingen die daarover afgeleid zijn van het waarden systeem van het cultuurpatroon.

Zowel intensiteit als het niveau van de economische betrokkenheid in de economische bedrijvigheid, worden in essentie min of meer exclusief door deze verhouding bepaald.

Uitoefening van controle op de voor de welvaartsvorming correcte functionering van de economische bedrijvigheid en ook voor de bevordering van de optimalisering daarvan, blijkt mogelijk door er steeds voor te zorgen dat arbeidsplaatsen voor wat betreft soort en wijze van arbeidsinbreng in overeenstemming zijn met de voorkeuren die daar omtrent aan de dag worden gelegd vanuit het cultuurpatroon.

Het duurzaam behoud en de sociale consistentie van de arbeidsplaats vereist voortdurende introductie van nieuwe vormen van organisatie van de productie en nieuwe technologie, om tegemoet te kunnen komen aan gewijzigde aanvaardbaarheidseisen die in verband staan met voortgaande veranderingen die in de opvattingenkaders van het cultuurpatroon door de dynamiek van de socio-culturele veranderingen worden bewerkstelligd.

4. Betekenis van het aggregaat van arbeidsplaatsen voor de betrokkenheid in de welvaartsvorming, de welvaartsdeling en welzijnsbeleving.

Bij het ontwikkelen van arbeidsplaatsen moet ernstig rekening gehouden worden, met de aspecten die in de voorgaande paragrafen werden besproken. Want emplot dat wel veel geld oplevert maar tegelijk weinig of niets betekent voor het statusbehoud, de opwaartse mobiliteit en de prestige verwerving, wordt veelal eerder als onaanvaardbaar dan als aanvaardbaar aangemerkt.

De onvolwaardigheid van de arbeidsplaats op het stuk van status

en prestige - criteria die door de samenleving worden aangehouden voor de beoordeling van de aanvaardbaarheid- blijkt in de praktijk vrijwel nooit te compenseren te zijn, door toekenning van grotere materiele vergoeding of waardering aan degenen die zich desniettemin in het emplotie engageren.

Naarmate in een complexe economie het aggregaat van structuren voor economische bedrijvigheid voor wat de arbeidsplaatsen betreft, is opgebouwd uit een hiërarchie van arbeidsplaatsbestanden waarvan de status categorieën op zich ook een grote diversiteit vormen van arbeidsinbreng te bieden hebben, zal er sprake kunnen zijn van grotere economische betrokkenheid. Hierdoor zal er dus ook meer welvaart en eveneens een evenwichtige verdeling daarvan tussen en binnen de diverse sociaaleconomische strata van het patroon van sociale stratificatie dat in de maatschappelijke ordening bestaat, bereikt worden.

De mate van consistentie in de harmonie tussen de dominante voorkeursopvattingen zoals afgeleid van het cultuurpatroon en de condities voor fysieke en cognitieve arbeidsinbreng van de werker, blijkt een factor van doorslaggevende betekenis te zijn voor zowel de aanvaardbaarheid als voor de hoogte van de ranking van de arbeidsplaatsen in het vanuit het cultuurpatroon geïndiceerde continuüm van marginaal aanvaardbaar tot aan hoogst gewenst. Want, de mate waarin de fysieke en structurele condities voor de vereiste arbeidsinbreng beantwoord aan de eisen die daaromtrent vanuit het kader van voorkeursopvattingen van de diverse sociaaleconomische strata aan de arbeidsplaatsen worden gesteld, blijkt onder alle omstandigheden min of meer alles bepalend te zijn voor de sociale status van de betrokken werker.

5. De herkomst van het vigerende cultuurpatroon van de hedendaagse Surinaamse samenleving.

De grondslag van het hedendaagse cultuurpatroon van de Surinaamse samenleving blijkt voortgekomen te zijn uit de opvattingenkaders over noodzakelijk en wenselijk gedrag dat omstreeks het midden van de achttiende eeuw aan de dag gelegd diende te worden, door vrije personen uit families die waarvan de wijze van bestaan niet door of vanuit betrekkingen met de plantagecultuur werden bepaald. Deze codes blijken omstreeks

het midden van de achttiende eeuw in Suriname tot ontwikkeling te zijn gekomen. De opvattingenkaders die betrekking hebben op noodzakelijk en wenselijk gedrag voor vrij bestaan en overleven staan hierin centraal.

De Surinaamse samenleving van die tijd wordt hier aangeduid als de “Plantocratie”, met als essentieel bestaansdoel, winst-maximalisatie van grootlandbouw ondernemingen - plantages - waar alle andere maatschappelijke activiteiten exclusief dienstbaar aan dienden te zijn.

De sociale structuur van de toenmalige samenleving “de Plantocratie”, toonde zich als een starre hiërarchie van vier duidelijk van elkaar verschillende sociaaleconomische bevolkingssegmenten, voor wat betreft de mate van betrokkenheid in het maatschappelijk gebeuren.

De verschillen tussen de onderscheiden sociale klassen hadden betrekking op de wijze waarop specifieke etnisch/culturele en sociale categorieën van de onderscheiden sociaaleconomische segmenten op individueel en op groepsniveau via deelname in plantage-exploitatie, gelegenheid hadden voor machtsuitoefening, inkomensverwerving en vrijheidsbeleving.

Ad 1. De Planters elite:

Op het hoogste niveau van de betrokkenheid stond er een bovenklasse die gevormd werd door blanke plantage eigenaren met absolute bevoegdheden op het gebied landsbestuur en rechtspraak en exclusieve bevoegdheden met betrekking tot besluitvorming over en controle uitoefening op plantage-activiteiten. In deze laag trof men toen ook de plaatselijke leiding gevende gezagsdragers van de Geoctrooieerde Sociëteit van Suriname en de dominees van de Gereformeerde Gemeente, de Staatskerk van de Republiek van de Verenigde Nederlanden.

Op hetzelfde niveau van deze blanke Europese planters elite, stond een afzonderlijke Joodse elite aan het hoofd van de Joodse gemeenschap, die in die tijd een min of meer op zichzelf staande sociale en politiek-administratieve entiteit binnen de koloniale samenleving vormde.

Ad 2. De Koloniale Middenklasse:

Een betrekkelijk kleine middengroep van personen van Europese herkomst waarvan het merendeel bestond uit burger ambte-

naren van lager niveau, officieren van het Sociëteitsleger, kooplieden en enkele welgestelde beoefenaren van vrije beroepen.

Ad 3. De vrije Onderklasse:

Naast de voornoemde bevolkingscategorieën trof men in de sociale structuur van de samenleving een nogal omvangrijke categorie van vrije blanke en gekleurde personen die hier wordt aangeduid als de 'onderklasse' van de Plantocratie. Kenmerk van de toenmalige onderklasse was een voor die tijd al betrekkelijk grote diversiteit van blanke en gekleurde vrije personen, die een bestaan in de kolonie zochten als zelfstandigen ambachtslieden, handwerkers, huisbedienden, hoveniers en kooplieden. De onderklasse van het vrije segment van de koloniale samenleving omvatte het grootste deel van de blanke bevolking van de Plantocratie.

Het overgrote deel van deze bevolkingscategorie was in Paramaribo gevestigd, waar het merendeel onder omstandigheden van extreme armoede moest bestaan. Een aanzienlijk deel van de bevolking in de onderklasse bestond uit blanke huursoldaten. Het merendeel van deze manschappen was voor militaire dienst in Suriname geworven uit de armste delen van de Hollandse bevolking en de Duits sprekende gebieden in West en Centraal-Europa. De onderklasse omvatte verder ook een betrekkelijk kleine groep van vrije gekleurden, die zich op dezelfde wijze als hun blanke confrères als ambachtsman of een bestaan zochten.

Ad 4. De niet-Vrijen:

Deze categorie omvatte behalve Afrikaanse slaven ook Europese vooral Duitse indentureds die als huispersoneel van de hoogste categorie naar Suriname waren gehaald. Na de afschaffing van de slavernij in 1863, moesten de vrijgemaakten, evenals de zij die in de vorige laag zaten, een bestaan zoeken.

Het complex van opvattingen over verplicht en wenselijk gedrag dat in de onderklasse van de Plantocratie in de loop der tijden tot stand is gekomen, heeft zich ontwikkeld tot het leidend cultuurpatroon van de vrije zelfstandige bevolking die voor haar bestaan afhankelijk was van andere dan plantage gerelateerde activiteiten voor economische productie. De opvattingen kaders die in het voornoemde cultuurpatroon waren opgenomen, werden eigenlijk altijd min of meer impliciet in acht genomen met

betrekking tot de naleving en instandhouding van codes en sociaal-culturele instituties, die als gezagsorganen voor ethiek en moraal in de loop der tijden en wel lang voor de opheffing van de slavernij, buiten bemoeienis van de Koloniale Overheid om, in de vrije gemeenschap van zelfstandigen algemene erkenning hadden verkregen als “leidraad voor deugdelijk bestaan”, van de vrije bevolking.

De invloed van de Vrije Surinaamse samenleving.

De levensgemeenschap in de onderklasse van vrije zelfstandigen heeft zich van meet af aan gemanifesteerd als een primair stedelijk ambachtelijk georiënteerde samenlevingsvorm. De betrekkelijk grote groep van arme Duitse families die in de onderklasse een opvallende subgroep vormden, blijken van bijzondere betekenis te zijn geweest voor de totstandkoming en de ontwikkeling van het cultuurpatroon van de Vrije Surinaamse Samenleving.

Het cultuurpatroon en in het bijzonder de codes van deze levensgemeenschap, met betrekking tot acceptatie van samenwonen, gemeenschappelijk ouderschap over gekleurde kinderen en duurzaam samengaan van blanke vaders en gekleurde moeders, blijken van grote betekenis te zijn geweest voor de opname, integratie en sociale mobiliteit van gekleurden die in de periode voor de afschaffing van de Slavernij in 1863 als vrije mensen werden geboren en gekleurden die in die periode de status van vrij persoon op andere wijze hadden verkregen.

In die periode en ook in de jaren na 1863 vormde de benadrukking van de geïnstitutionaliseerde opvattingen van de sociaal-economische onderklasse van de vrije bevolking van de Plantocratie, met betrekking tot de aanvaardbaarheid van emplooi, beroepsvoorkeuren en aspiraties voor opwaartse mobiliteit, een steeds belangrijker thema in de economische oriëntatie op alternatieven voor bestaan en de wijze van economische betrokkenheid van de gekleurde middengroep van overwegend etnisch meervoudig gemengde origine in latere stadia van de Surinaamse samenleving.

De kaders van voorkeursopvattingen met betrekking tot aanvaardbaar gedrag die door de socio-economische onderklasse van de Plantocratie werden onderschreven, blijken zo dus door de jaren heen voor vrijwel alle etnische groepen die in de jaren na 1863 tot de vrije samenleving zijn toegetreten, steeds model

en maatgevend te zijn gebleven met betrekking tot levensdoelen en voorkeuren betreffende de wijze waarop economische betrokkenheid en daarmee te associëren welzijnsbeleving moeten of kunnen worden nagestreefd.

De nabetrachting van het cultuurpatroon dat voortgekomen is als “overlevingsstrategie” van de socio-economische onderklasse van de Plantocratie, in het bijzonder de codes met betrekking tot de aanvaardbaarheid van emplooi, beroeps-voorkeuren, naleving van strenge arbeidsdiscipline en professionele zorgvuldigheid en de naleving van sociale verantwoordelijkheden die voor anderen uit de groep van betekenis zijn voor hun mede betrokkenheid in de economische bedrijvigheid, blijken van grote betekenis te zijn geweest voor de opwaartse mobiliteit en voor de verdere ontwikkeling van vooral beroepsaspiraties en de codes van de gekleurde middengroep uit latere stadia van de Surinaamse samenleving.

Een belangrijk deel van de etnisch meervoudig gemengde, gekleurde middengroep die in de eerste helft van de twintigste eeuw in sociaal-cultureel opzicht de Surinaamse samenleving domineerde, blijkt in grote mate aangemerkt te kunnen worden als een resultante van het proces van sociaal-culturele integratie van de blanke en de gekleurde bevolkingssegmenten, die zich vanuit de onderklasse geleidelijk aan heeft voltrokken in de loop van de achttiende en de negentiende eeuw en waarvan de opvattingen en voorkeuren van het cultuurpatroon nu nog steeds model staan voor het gedrag van de grote meerderheid van de kustvlakte bevolking van de tegenwoordige Surinaamse samenleving.

6. Opvallende aspecten van het sociaal-economisch gedrag van de vrije stedelijke onderklasse.

De economische activiteiten die door de vrije personen en families uit de onderklasse van de Plantocratie werden ontplooid, betroffen in het algemeen het zelfstandig uitoefenen van ambachtelijke beroepen voor de voortbrenging van goederen en diensten, waarvan het aanbod de vraag niet zelden overtrof. De binnenlandse markt voor ambachtelijke producten en dienstbetoon van de kolonie kenmerkte zich in die periode door de jaren heen, in een met de jaren steeds verder teruglopende vraag naar

deze producten. Deze ontwikkeling heeft geleid tot met de jaren steeds verder toenemende concurrentie tussen ambachtslieden, die tot verschillende etnisch/religieuze segmenten van de sociaaleconomische middengroep behoorden, die uit de onderklasse van vrije personen in de Plantocratie is voortgekomen.

Vanwege de relatieve overbezetting van de ambachtelijke beroepen die toegeschreven moet worden aan het uitblijven van nieuwe niet-agrarische producties, (industriële en nijverheidsproducten, economisch/technologisch dienstbetoon e.a.) nam de concurrentie op de markt voor ambachtelijke producten en diensten met de jaren toe. Het nastreven van perfectie werd hierdoor de conditio sine qua none voor de zelfstandigen in de socio-economische middengroep om zich te kunnen handhaven. Dit streven kwam vooral in de tweede helft van de negentiende eeuw tot uitdrukking in de vorm van het betrachten van strenge discipline in het beoefenen van vakvaardigheden en benutting van mogelijkheden tot kennisvergaring over nieuwe methoden en technieken, die dienstbaar geacht kunnen worden aan de verdere gearticuleerde vervolmaking van de kwaliteit van diensten en goederen.

Ook degenen die het geluk hadden om voor een karig loon marginale of minder duurzame bestaanszekerheid wisten te verwerven in vorm van een vaste dienstbetrekking in het koloniale overheidsapparaat en andere instituten van de Plantocratie, dienden naast inspanningen voor de voortdurende vervolmaking van hun intellectuele vaardigheden vooral nadruk te leggen op correctheid, onkreukbaarheid en wellevendheid, om zich in die positie te kunnen handhaven.

Sedert het begin van de negentiende eeuw zijn zowel de rationalisaties waarop de voorkeursopvattingen berusten als de gedragspatronen waarmee de nabetrachting tot uitdrukking moet worden gebracht, in steeds toenemende mate de hoofd elementen geworden van de motivering die in structureel opzicht als de grondslag kan worden aangemerkt, van het waardenstelsel en de daarmee samenhangende normpatronen die bepalend blijken te zijn voor de varianten op het leidende cultuurpatroon van alle segmenten van de vrije Surinaamse samenleving. Het voortbrengen van goederen en diensten middels uitoefening van ambachtelijke en andere handvaardigheidsberoepen tegen voor de afnemers aantrekkelijke prijzen en voor de welvaart van de producent redelijke beloningen of meer, werden voor beide partijen van grote betekenis voor het statusbehoud en bestendi-

ging c.q. verhoging van prestige en welvaartspeil.

Ondanks de eerder aangegeven inspanningen voor maatschappelijke handhaving die door exponenten uit de sociaaleconomische middengroep aan de dag werden gelegd, heeft de vrije Surinaamse samenleving mede vanwege de kleinschaligheid van de binnenlandse markt voor ambachtelijke goederen en diensten, door de jaren heen steeds een structureel onvermogen te zien gegeven, om exclusief middels eigen inspanningen daartoe plaatselijk te kunnen voorzien in de behoeften aan aanvaardbaar emplooi en mogelijkheden voor opwaartse mobiliteit voor jongere generaties van werkers uit de eigen klasse.

In de periode van de Plantocratie en ook in latere stadia van de koloniale samenleving hebben zowel de politiek/ economische elite van de Plantocratie en ambtelijke machthebbers van het koloniaal bestuur zich in feite nooit bekommerd om de werkgelegenheidssituatie en andere bestaansomstandigheden van de vrije zelfstandigen uit de stedelijke midden en lagere sociale klassen.

Vanwege de concurrentie werd het nastreven van perfectie van vakvaardigheden voor de vrije ambachtslieden de *conditio sine qua non* voor maatschappelijke zelfhandhaving. Het betrachten van strenge discipline werd 'een must' in de beroepsbeoefening evenals benutting van mogelijkheden tot kennisvergarig van nieuwe methoden en technieken, die dienstbaar geacht kunnen worden aan de verdere gearticuleerde vervolmaking van de kwaliteit van diensten en goederen, om deze te allen tijde tegen voor de afnemers aantrekkelijke en voor de welvaart van de producent aanvaardbare prijzen te kunnen verhandelen, onder omstandigheden die voor beide partijen status, prestige en welvaartspeil kunnen bestendigen.

De werkloosheid onder de categorie van vrije zelfstandigen in Paramaribo nam evenwel juist als gevolg van de voortgaande verslechtering van hun bestaansmogelijkheden zienderogen toe. Bevordering van de emigratie van exponenten uit de jongere generaties, is voor de sociaaleconomische middengroep van de vrije Surinaamse samenleving, aangewend als antwoord op de structurele beperkingen die sedert de tweede helft van de negentiende eeuw, met de jaren in steeds sterkere mate opgeld hebben gedaan met betrekking tot mogelijkheden voor duurzame economische betrokkenheid, welvaartsvorming en opwaartse economische en sociale mobiliteit van de stedelijk gevestigde socio-economische middengroep van zelfstandige families.

De aspirant emigranten werden degelijk voorbereid om als

eerbare burgers met succes als vaklieden te kunnen opereren in het buitenland. De voorbereiding omvatte o.m. opdoen van vakbekwaamheden in leerlingenschap bij ervaren ambachtslieden, indoctrinatie van codes voor wellevendheid en vaak ook het bespelen van muziekinstrumenten, aler op de boot naar Amerika te worden gezet, om daar aan de slag te gaan, geld te zenden naar Suriname, dat dan weer gespaard wordt om de volgende telg naar Amerika te zenden, en zo voort te gaan tot vrijwel iedereen van de familie is afgevoerd.

7. Kenmerken van het koloniaal beleid met betrekking tot de welvaartsvorming.

De politieke en economische elite van de Plantocratie en ook de gezaghebbenden van de later na 1865 als politiek/staatsrechtelijke aristocratische koloniale vazalstaat geïnstalleerde koloniale samenleving, hebben zich in feite nooit bekommerd om de schrijnende behoefte aan werkgelegenheid van de sociaaleconomische onderklasse van de vrije samenleving.

Het koloniaal beleid was steeds min of meer exclusief gericht op het zoeken van oplossingen voor het arbeidersvraagstuk dat voor de instandhouding van de plantages en alles wat daarmee samenhang nodig werd geacht.

De voorziening van arbeidskrachten voor de plantages vormde in het beleid van het koloniaal bewind het belangrijkste thema. Andere aspecten van economische bedrijvigheid die van betekenis konden zijn voor de ontwikkeling van welvaart door alternatieve economische productie, kwamen in feite in het geheel niet aan de orde. De menskrachtvoorziening van de plantages is sedert de vestiging van de kolonie tot aan het midden van de twintigste eeuw steeds het belangrijkste thema geweest van de dialoog over opties voor de instandhouding en expansie van de economische productie.

8. Impact van het hedendaags cultuurpatroon op de economische betrokkenheid van de werkers en arbeidsmarkt-verhouding.

In de periode van de Plantocratie en ook gedurende de jaren dat er sprake was van een koloniale maatschappij vormde de arbeidskrachten voorziening van de plantages het belangrijkste thema voor beleidsvoering en machtsuitoefening.

Het koloniaal beleid werd na de afschaffing van de slavernij steeds min of meer exclusief gericht op het zoeken van oplossingen voor het arbeidersvraagstuk dat voor de instandhouding van de plantages en alles wat daarmee samenhang nodig werd geacht. Daarvoor werden er maatregelen genomen in de vorm van emigratie plannen voor het aantrekken van contractarbeiders uit China, India - het voormalige Brits Indië - en Indonesië. Dit heeft er toe geleid dat de huidige bevolking van Suriname in etnisch/cultureel opzicht zeer heterogeen kan worden genoemd, met Creolen, Hindoestanen en Javanen als de belangrijkste etnische groepen.

Hoewel elk van de onderscheiden etnisch/culturele groepen met betrekking tot economische betrokkenheid eigen gedragsvormen aan de dag legt, die allemaal enigszins afwijken van elkaar, kunnen daar even wel altijd de opvattingenkaders met primaire referenties over verplicht, wenselijke en het noodzakelijk gedrag van het leidend cultuurpatroon van de etnisch meervoudig gemengde gekleurde middengroep van de twintigste eeuw in terug worden gevonden. Dit geldt ook voor de essentiële rationalisaties voor de doelen die te allen tijde nagestreefd dienen te worden en de wijze waarop er aan dit streven uitvoering kan of moet worden gegeven.

De bevolking van Suriname kan in etnisch-cultureel opzicht zeer heterogeen worden genoemd. De door de onderscheiden etnische groepen ontwikkelde varianten van het leidend cultuurpatroon dat de grondslag vormt voor hun economische en politiek/sociale betrokkenheid in de moderne Surinaamse samenleving, blijkt hierdoor evenwel onomstreden “westers” georiënteerd. Het economisch gedrag dat hieruit voortvloeit kenmerkt zich door:

- een hoog ontwikkeld en sterk prestige-gericht en status bewustzijn, dat vooral in de lagere socio-economische strata een dominante invloed uitoefent op zowel het persoonlijke als op het groepsgedrag met betrekking tot beroepsvoorkeuren en beroepskeuzes;
- een kosmopolitische levensstijl die tot uitdrukking wordt

gebracht in de vorm van veelvuldig gebruik van moderne, overwegend geïmporteerde goederen en van import input afhankelijke diensten voor persoonlijke verzorging en ver-
tier;

- een duidelijke voorkeur voor een op fysiek en sociaal op-
zicht stedelijk georiënteerd leefmilieu;
- nastreven van persoonlijke opwaartse mobiliteit primair
langs de ladder van formele opleidingen, resulterend in een
sterke leer oriëntatie en grote benadrukking van voorzienin-
gen voor gemakkelijk toegankelijk algemeen vormend en
beroeps onderwijs van lager, middelbaar en hoger niveau.

De oriëntatie van het cultuurpatroon geeft aan de economie van Suriname een strak naar buiten gericht karakter voor wat betreft het consumptiepatroon van de bevolking en de materiële uit-
rusting van het economisch productie apparaat. Het is evenwel
opvallend dat het grootste deel van de economische activiteiten
in tegenstelling daarmee is gericht op productie die voorziet in
binnenlandse behoeften.

De arbeidsmarkt-verhoudingen worden gekenmerkt door een
structureel tekort aan binnenlands arbeidsaanbod voor het ver-
vullen van overwegend spierkracht vereisende functies en een
structureel overschot aan werkers zonder specifieke vak of be-
roepsopleiding met een overwegende voorkeur voor emplooi in
administratieve functies.

De sociale waardering voor overwegend spierkracht vereisen-
de arbeidsplaatsen is zeer laag te noemen en blijft ver beneden
het sociale status niveau, waarop het merendeel der werkers op
grond van hun formele opleiding aanspraak kan maken. In de
Surinaamse samenleving worden vrijwel alle socio-economisch
en overwegend spierkracht vereisende arbeidsplaatsen als vol-
strekt onaanvaardbaar gekwalificeerd voor werkers die de la-
gere school hebben doorlopen.

Afwijzing van deze vormen van emplooi door werklozen wordt
positief gesanctioneerd, ook bij aanbidding van hoge tot zeer
hoge lonen. De financiële opbrengsten die uit dergelijke vormen
van emplooi kunnen worden verkregen blijken onvoldoende om
compensatie te kunnen bieden voor het verlies aan sociaal pres-
tige en sociale status en voor de vermindering van het perspec-
tief voor statusverbetering binnen de eigen sociale omgeving,
dat aan de aanvaarding van het emplooi is verbonden. Er zijn
geen waarneembare tekenen in het maatschappelijk gebeuren

op grond waarvan afgeleid zou kunnen worden dat een verdere verslechtering van de levensomstandigheden en de werkgelegenheid enige verandering zal brengen in de houding van de werkers.

Opvallend is het grote aantal werkers met twee of meer afzonderlijke inkomstenbronnen. Het gaat hier om werkers, die dagelijks in twee verschillende dienstbetrekkingen actief zijn (hoofdbetrekking/nevenbetrekking) of naast het werknemerschap bij een werkgever tevens een eigen zelfstandig bedrijf uitoefenen.

De Overheid blijkt al sedert jaren de grootste werkgever in het land te zijn, met ongeveer de helft van het aantal economisch actieven in dienst van het Overheidsapparaat en parastatale ondernemingen. Het werkersbestand van de private sector blijkt voor ruim een derde deel te bestaan uit zelfstandigen en voor twee derde deel uit loontrekkende werknemers.

9. Kenmerken van de organisatie van de economische bedrijvigheid.

De fundamentele tegenstellingen tussen de eisen van het cultuurpatroon en de opzet van de economische bedrijvigheid leiden sinds jaar en dag tot structureel onvermogen van de economie, om te kunnen voorzien in voldoende sociaaleconomisch aanvaardbaar emplooi voor de overwegend kosmopolitisch ingestelde beroepsbevolking van de moderne Surinaamse samenleving. De implicaties van deze situatie kunnen worden toegelicht aan de hand van de hierna aan te geven verhoudingen die nu al meer dan zestig jaren binnen de maatschappelijke ordening voor economische bedrijvigheid van de moderne Surinaamse samenleving worden aangetroffen.

De economie van de moderne Surinaamse samenleving, kan globaal worden omschreven als een betrekkelijk kleine ordening voor economische bedrijvigheid, waarbinnen de reële bestedingsmogelijkheden (consumptie, productie, investeringen) min of meer exclusief worden bepaald door de beschikbaarheid van uit het buitenland afkomstige goederen. De dynamiek van het economische bedrijvigheidsproces wordt hierdoor primair bepaald door de mate waarin er voorzien kan worden in buitenlandse geldmiddelen - vreemde valuta/deviezen - voor de aankoop van goederen uit het buitenland.

Vrijwel alle goederen die in het dagelijks leven worden gebruikt

zijn afkomstig uit het buitenland of worden binnenlands vervaardigd uitgaande van grond- en hulpstoffen en materiële uitrusting voor productie, die allemaal uit het buitenland afkomstig zijn. Zelfs het pakket van “eerste levensbehoeften” van de bevolking blijkt in meerderheid te bestaan uit importartikelen en goederen die slechts met behulp van buitenlandse input op economisch verantwoorde wijze in eigen land kunnen worden aangemaakt.

Bij de industriële productie valt op dat het merendeel van de voortgebrachte industriële producten bestaat uit artikelen die eigenlijk exclusief voor de binnenlandse markt zijn bestemd. Maar de grondstoffen, de hulpstoffen en de verpakkingsmaterialen zijn allemaal uit het buitenland afkomstig. Ook de bedrijven die binnenlandse grondstoffen tot eindproduct verwerken, zijn voor de hulpstoffen en verpakkingsmaterialen voorziening aangewezen op import.

Een betrekkelijk groot deel van de binnenlandse goederen en diensten productie, - die ook voorziet in een groot deel van de sociaaleconomisch aanvaardbare werkgelegenheid, - wordt voortgebracht uitgaande van uit het buitenland verkregen input.

Opvallend is dat de plaatselijke verwerking veelal plaats vindt door bedrijven die gebruik maken van economisch/technologisch uit de tijd geraakte vormen van organisatie van productie en verouderde materiële uitrusting.

Een ander opvallend aspect van het apparaat voor Industriële productie is wel het feit, dat er bij een meerderheid van de bedrijven sprake is van ernstige onderbenutting van de beschikbare productiecapaciteit, zelfs bij de productie op “normaal niveau”. Deze vorm van inefficiëntie is het gevolg van het feit dat zelfs de kleinste commercieel gangbare materiële uitrustingen voor industriële producties, over output capaciteiten beschikken, die de opname capaciteiten van de binnenlandse markt ver te boven gaan. Het is verder ook opvallend dat vele industriële producties plaats vinden volgens sterk verouderde procedés, waarbij er overwegend gebruik wordt gemaakt van minder energie-efficiënte, technologisch uit de tijd geraakte apparatuur. De kostprijs van de producties is hierdoor relatief hoog, terwijl de kwaliteit eerder als laag dan als hoog moet worden aangemerkt.

Er zijn geen binnenlands voortgebrachte producten aan te wijzen, waarvan het import component minder dan dertig procent van de kostprijs van het product bedraagt. Dit geldt niet alleen

voor industriële producten, maar ook voor alle producten die door de agrarische sector, de bosbouw, de visserij en de mijnbouw kunnen worden geleverd.

Als productiegebied voor agrarische producten heeft Suriname als volkomen vlak tropisch laagland met een tropisch zeeklimaat van voortdurende hoge relatieve luchtvochtigheid, rekening te houden met extreem negatieve natuurlijke condities voor wat betreft daglengte en beschikbare conversie van zonlicht. Deze omstandigheden leggen extreme beperkingen op aan het vermogen voor generatieve en vegetatieve productie van planten. De hoge vochtigheid en de warmte bieden ideale levensomstandigheden voor vrijwel alle micro verwekkers van plantenziekten (bacteriën, schimmels en virussen) en plagen. Ondanks de hoge graad van bodemvruchtbaarheid van de kustvlaktegebieden, blijven hierdoor de bruto gewasopbrengsten maar al te laag naar internationale maatstaven gemeten en de productie kosten maar al te hoog. Voor het overgrote deel van de in Suriname voortgebrachte goederen en diensten blijkt de waarde van het importcomponent ver boven de vijftig procent van de kostprijs te liggen.

De natuurlijke rijkdommen van Suriname zijn beslist niet uniek. Vrijwel alle plaatselijk winbare grondstoffen en andere fysieke middelen voor economische productie, blijken ook in vele andere landen te vinden te zijn en dan daar overwegend in grotere reserves die vaak van betere kwaliteit zijn en die in vele opzichten ook gemakkelijker, dus goedkoper en veiliger te winnen zijn dan de Surinaamse. Bovendien blijkt dat vrijwel alle goederen die in Suriname uitgaande van plaatselijke grondstoffen kunnen worden voortgebracht, elders sneller kunnen worden aangeemaakt, in grotere volumes, van betere kwaliteit en tegen lagere kosten.

Dit geldt zeer in het bijzonder voor agrarische producten die volgens traditionele en conventionele productie systemen worden voortgebracht.

Voor de overgrote meerderheid van goederen en diensten die in Suriname worden geproduceerd, blijkt de waarde van de importcomponenten waarden te zijn in de orde van grootte van vijftig procent of meer van de kostprijs. De dynamiek van de economie wordt als gevolg van deze omstandigheden voornamelijk bepaald door de mate waarin vreemde valuta kan worden verworven voor de inkoop van goederen en diensten in het buitenland.

Uit het voorafgaande kan blijken dat de economie van Surina-

me slechts kan functioneren, indien er voldoende buitenlandse betalingsmiddelen (deviezen) beschikbaar zijn, om de buitenlandse goederen en diensten te kunnen te betalen, die voor de instandhouding van de economische productie zijn vereist en om te kunnen voorzien in de essentialia van het nationaal consumptiepakket. De aankoop van de goederen uit het buitenland kan alleen plaats vinden tegen betaling in buitenlands geld – vreemde valuta!

Al gedurende vele jaren worden de buitenlandse betalingsmiddelen door een zeer beperkt aantal exportproducten en op internationale dienstbetoon afgestemde voorzieningen worden opgebracht, te weten:

- aardolie;
- goudwinning;
- agro producties w.o. bacoen, citrus, rijst, garnalen en visproducten;
- houtproducten;
- dienstbetoon aan het internationaal toerisme en het internationaal luchtvaartverkeer.

Het verkrijgen van voldoende buitenlandse valuta door exporten is door de jaren heen een moeizame aangelegenheid gebleken voor de economische bedrijvigheid van Suriname. Want, vrijwel alle goederen die in Suriname uitgaande van plaatselijk aanwezige grond- en Hulpstoffen kunnen worden voortgebracht, blijken er elders ter wereld alternatieven, van Hogere kwaliteit in grotere dan de Surinaamse maximale volumes voortgebracht te kunnen worden tegen lagere kosten. Bovendien blijkt ook dat vrijwel alle potentiële deviezen genererende exportproducties blijken allemaal ook in zeer sterke mate afhankelijk te zijn van buitenlandse input.

Alles wijst er zo op dat er voor de opvoering van welvaart en welzijn in Suriname naar andere dan de traditioneel bekende alternatieven zal moeten worden omgezien.

Deel II

10. De moderne uitdagingen: Contextuele referenties voor dit betoog.

Om een idee te krijgen van de manier waarop onder vigerende fysieke en structurele condities voor welvaartsvorming, in werkgelegenheid met moderne arbeidsplaatsen kan worden voorzien, zal men moeten omzien naar vormen van organisatie van productie waarmee er een betrekkelijk grote diversiteit aan arbeidsplaatsen tot stand kan worden gebracht. Gelet moet worden op:

- de algemene kenmerken van de economische productie structuur;
- de mogelijkheden en perspectieven voor geografische spreiding van de economische activiteiten;
- de technologische opzet van de organisatie van de economische productie en het eigentijdse karakter van de samenstelling van de technische uitrusting en de organisatorische opzet van het economisch productie apparaat.

Conclusies betreffende de voren aangegeven zaken zullen dan bezien moeten worden in de context van de essentiële kenmerken van de sociaaleconomische en socio-culturele oriëntatie van de bevolking, die van betekenis kunnen worden geacht als determinanten van de aspiraties en doelen die in het algemeen op individueel en op groepsniveau de drijfveren vormen voor economische betrokkenheid voor opwaartse mobiliteit voor het verkrijgen van status en prestige worden door middel van beroepsuitoefening.

Gevolgtrekkingen waartoe men komt door middel van objectieve analyse kunnen dan geprojecteerd worden op de betekenis van fysieke hulpmiddelen, institutionele voorzieningen en structurele voorwaarden voor de ontwikkeling van industriële activiteiten. Deze kunnen relevante arbeidsplaatsen bieden aan werkers in de geografische gebieden, die functioneel zijn als vestigingsgebieden voor op de wereldmarkt afgestemde industriële producten en tegelijkertijd ook geschikt geacht kunnen worden voor het tot stand brengen van het soort van urbaan/industriële vestigingsvormen die als leefruimte worden geprefereerd door de kosmopolitisch ingestelde bevolking van Suriname.

Ook de aard van de inspanningen die geleverd moeten worden

en de omstandigheden waaronder dit moet plaats vinden, zijn bepalend voor de aanvaardbaarheid van de arbeidsplaats. Hoe schoner en veiliger hoe beter, hoe meer hersenwerk en hoe minder spierkracht vereisend hoe hoger de status, hoe groter de vakvaardigheid en het vereiste intellectueel en kennisniveau hoe hoger het prestige dat verkregen kan worden.

Ter oriëntatie op de hoedanigheid van de huidige condities voor werkgelegenheidscreatie in Suriname, volgt hier een beknopt overzicht van internationale ontwikkelingen. Dit heeft ten doel een algemeen overzicht te geven van de opvallende factoren waarmee rekening gehouden zal moeten worden bij het inschatten en beoordelen van de vooruitzichten en kansen die aan de Surinaamse samenleving zijn voorbehouden, voor de verdere ontwikkeling van welvaart scheppende economische bedrijvigheid, in de vorm van industriële producties en internationaal economisch/technologisch dienstbetoon.

Gelieve het beknopte exposé te zien als een beperkte poging voor het toelichten van veranderingen en tendensen die naast het scheppen sociaaleconomisch aanvaardbare arbeidsplaatsen en condities voor de opvoering van mogelijkheden voor profitaabele integratie van de economie van Suriname in het wereld gebeuren, ook tegelijkertijd zal kunnen bijdragen aan de oplossing van andere, belangrijkste financiële en sociaaleconomische problemen van de Surinaamse samenleving.

11. Verschuivingen in de geografische oriëntatie van wereldwijde handel en transport.

De evolutie van de economie van China moet gezien worden als een van de belangrijkste oorzaken voor de shift in wereldwijde handelsbetrekkingen van de afgelopen decennia, dat ook zal voortgaan in de loop van de komende decennia. Enerzijds resulteren de lopende ontwikkelingen in de economie van China in een schier eindeloos toenemende vraag naar grondstoffen en voedingsmiddelen waarop er wereldwijd door landen moet worden ingespeeld, om in de gevraagde quota te kunnen voorzien, terwijl anderzijds een snel expanderend aanbod van een grote diversiteit van industriële producten van Chinese makelij is waar te nemen op nagenoeg alle markten die voor de intensiteit van de wereldhandel van enige betekenis kunnen worden geacht.

De opkomst van China als de aller belangrijkste importeur van grondstoffen en groot-exporteur van een immer toenemende diversiteit van industriële producten heeft de Chinese economie geplaatst als een prime cliënt in de markt voor wereldwijde maritieme diensten voor het goederen scheepvaart verkeer. De invloed die wordt uitgeoefend op het internationaal maritieme en aeronautisch goederenverkeer, blijkt te zijn een kracht van primaire betekenis in dit verband. Als gevolg van deze ontwikkelingen zijn er grote intercontinentale bewegingen op gang gekomen tussen Azië, Noord/west Europa, het Middellandse zeegebied en Zuid Amerika.

De modernisering van het Panamakanaal moet in dit verband worden gezien als een van de belangrijkste ontwikkelingen die hebben bijgedragen aan de vergroting van China's aanwezigheid in handel en transport tussen de gebieden van de Atlantische en Grote Oceaan. Als gevolg van deze ontwikkelingen zijn er thans intensief complexe intercontinentale scheepvaartverkeer bewegingen tot stand gekomen tussen Chinese havens en havens in Noordwest Europa, het Middellandse zeegebied en Zuid- Amerika die allemaal gebruik maken van het Panamakanaal voor het wederzijds goederen transport.

De verbeterde toegankelijkheid die het Panamakanaal biedt voor prime class vrachtschepen, heeft sedert de voltooiing van de recente modernisering geleid tot een aanmerkelijke opstuwung van de intensiteit en omvang van het transcontinentaal maritiem vrachtverkeer tussen Azië en de landen om de Atlantische Oceaan, met verschepingen van alle soorten vanggrondstoffen en industriële producten van de verschillende landen naar China en omgekeerd voor de aanlevering van Chinese producten naar markten over de gehele wereld.

Het Zuid-Amerikaanse subcontinent vormt een toenemende belangrijke verschafter van grondstoffen en levensmiddelen voor China en toont zich daarbij ook tegelijkertijd een belangrijke consument van Chinese industriële producten. De landen aan de Oostkust van Zuid-Amerika – Brazilië, Uruguay, Paraguay en Argentinië, - worden tegelijkertijd aangemerkt als toekomstige afzetgebieden van betekenis voor de afzet van producten die door de industrie van China worden voortgebracht.

Aangezien het vice/versa maritieme goederenverkeer tussen Noordwest-Europa en het Middellandse zeegebied en China tegen lagere kosten kan worden afgedaan van wege de kortere reisafstand wanneer er daarvoor gebruik wordt gemaakt van een

route via het Panamakanaal en een goederenoverslag ergens in het Caraïbisch gebied, kunnen Chinese producten bestemd voor het Middellandse zeegebied, de landen om de Noordzee en de Oostkust van Zuid-Amerika goedkoper afgezet worden. Dit kan wel leiden tot een groeiende vraag naar transitofaciliteiten in de havens in het Caraïbisch gebied. Als gevolg van deze ontwikkelingen met betrekking tot de intercontinentale stroom van goederen uit nagenoeg alle richtingen naar en van China, voltrekt zich al sedert geruime tijd een verandering in de betekenis van havens in het Caraïbisch gebied en op Noordkust van Zuid-Amerika die als potentiële transitohavens kunnen dienen met faciliteiten voor opslag, overslag, industriële doorverwerking en uitwisseling van lading van en naar de verschillende richtingen van herkomst en bestemming van de goederen.

De toegankelijkheid van deze havens alsook te vermogens van de havens met betrekking tot het efficiënt voorzien in de vraag naar diensten van de schepen die ingezet worden voor het maritieme goederenverkeer via het Panamakanaal en havens in Noordwest Europa, Het Middellandse zeegebied en de Oostkust van Zuid-Amerika moeten worden gezien als factoren van bepalende betekenis voor hun vermogen om voordeel te kunnen trekken uit de lopende en de te verwachten ontwikkelingen in het internationaal maritiem goederenverkeer. Zaken zoals de diversiteit, doeltreffendheid, doelmatigheid en kwaliteit van het dienstbetoon en het niveau van de materiele voorzieningen dienen ook in overweging genomen te worden als onderwerpen die bijzondere aandacht vragen.

Vanwege de voornoemde ontwikkelingen is het te verwachten dat het scheepvaartverkeer langs de noordkust van Zuid-Amerika ook aanzienlijk zal toenemen in de loop van de komende decennia, hoofdzakelijk als gevolg van de aanlevering van goederen voortgebracht door de economie van China naar de landen gelegen aan de Oostkust van het Subcontinent en als gevolg van de verscheping van voor China bestemde producten voortgebracht door de landen van de oostkust van Zuid-Amerika.

Algemeen wordt verwacht dat de vraag van China naar grondstoffen en levensmiddelen voortgebracht door Zuid-Amerikaanse landen zal verdrievoudigen in de loop van jaren 2020-2030, met als belangrijkste componenten de vraag naar sojabonen, mais en sorghum, verschillende ertsen en hout en vleeswaren. Het dagelijkse scheepvaartverkeer langs de kust van Suriname zal substantieel toenemen in de komende decennia, als gevolg

van de intensivering van het goederenverkeer via het Panamakanaal, tussen China enerzijds en de landen gelegen aan de oostkust van Zuid Amerika, -dat zijn dus Brazilië, Paraguay, Uruguay en Argentinië. Het is te verwachten dat de betekenis van de voornoemde Zuid-Amerikaanse landen als leveranciers van grondstoffen en voedingsmiddelen aan China en als kopers van producten voortgebracht door de Chinese industrie, enorm zal toenemen.

De lopende ontwikkelingen en de vooruitzichten voor de toename van het internationaal scheepvaartverkeer tussen Azië (China), de landen van Oostelijk Zuid-Amerika en West Europa, bieden ook aan Suriname buitengewoon interessante mogelijkheden voor expansieve groei en diversificatie van de nationale economie.

Door de toename van het scheepvaartverkeer op deze vaarroutes zal in de komende jaren ook de vraag naar dienstbetoon aan het maritiem verkeer aanzienlijk toenemen, met als opvallende aspecten de vraag naar entrepot en overslag faciliteiten voor goederen en dienstbetoon voor onderhoud, reparatie en proviandering van schepen.

Het estuariëne gebied van de Suriname rivier blijkt de enige locatie te zijn tussen de monding van de Rio Magdalena in Columbia en die van de Amazonerivier, die toegankelijk kan worden gemaakt voor het internationale scheepvaartverkeer. Dit scheepvaartverkeer zal voor wat betreft het trans oceanisch goederenvervoer tussen Europa en Zuid Amerika, Europa en Azië via Zuid-Amerika en tussen Azië en de Oostkust van Zuid Amerika gedomineerd worden door het gebruik van de z.g. "Panamax IV" vaartuigen. {(dimensies; Lengte 294 m-breedte max32.3m – diepgang – 12m (36 voet))}.

De vaartuigenklasse die anno 2018 de meerderheid van de wereldvloot uitmaakt bestaat uit kleinere typen met lengten tussen 120 en 180 meter en laadvermogens tussen de 40.000 en de 60.000 ton, bij een diepgang in de orde van 7.50 – 9 m (22-27voet). Deze vaartuigen zullen ook in de decennia tot 2040 in circuits van het Panamakanaal dominant blijven, met name op de routes voor het transoceanische goederentransport tussen Europese en Aziatische havens via het Panamakanaal en de routes tussen de Aziatische havens en de havens aan de Oostkust van Zuid-Amerika.

12. Nieuwe referenties voor locatiekeuze voor vestiging van industriebedrijven met producties voor de mondiale markt.

Sinds geruime tijd is er wereldwijd in de industriële productie een tendens waar te nemen om eindproducten te assembleren uitgaande van componenten die verkregen worden van min of meer onafhankelijke toeleveranciers die in verschillende landen zijn gevestigd, waardoor er nieuwe transportrelaties en transportroutes tot stand komen tussen de toeleverende landen en het land waar de assemblage van het eindproduct plaats vindt. Een toenemend aantal eindproducten wordt tegenwoordig op deze manier gefabriceerd uitgaande van componenten die elders worden aangemaakt en ingevlogen worden, of per schip, dan wel per truck of trein worden aangevoerd, terwijl de afvoer van de eindproducten naar de uiteindelijke markten van bestemming, door een of een combinatie van verscheidene van de voornoemde transportalternatieven plaats vindt.

Deze vorm van productie voor het voortbrengen van goederen biedt de mogelijkheid om optimaal gebruik te kunnen maken van de voordeligste omstandigheden voor productie die geboden worden door de economieën van verschillende aanleveringslanden, vanwege hun connectiviteit condities voor efficiënte aeronautisch, maritieme terrestriale en telecommunicatieve connectiviteit en andere comparatieve voordelen zoals de diversiteit en de kwaliteit van beschikbare economisch/ technologische diensten, de beschikbaarheid van goedkope schone energie, goedkoop leidingwatervoorziening en degelijk opgeleide werkers met grote vakvaardigheden en een hoge mate van discipline.

De selectie van de locaties voor het aanmaken van de constituerende onderdelen van een product worden geselecteerd, met referentie de mate waarin de locaties voor wat betreft de aanwezigheid van hulpstoffen, personeel, en diensten het mogelijk maakt, om de onderscheiden componenten in economische, technologische en organisatorische termen gemeten het efficiëntste voort te kunnen brengen. De beschikbaarheid van diensten en de kwaliteit van het economisch/technologisch dienstenapparaat van de diverse alternatieve locaties worden daarvoor in beschouwing genomen, evenals andere structurele en fysieke omstandigheden.

De industriële bedrijven die belast zijn met de finale assemblage van de commodity's worden 'footloose' industrieën genoemd,

aangezien zij op elke willekeurige locatie gevestigd kunnen worden die de voordeligste fysieke en structurele condities voor productie en wereldwijde distributie van het eindproduct.

Wereldwijd zijn de meeste footloose industrie bedrijven overwegend betrokken in het voortbrengen van een grote verscheidenheid van goederen die gebaseerd zijn componenten, die geproduceerd werden in ander delen van de wereld, zoals intermediaire hardware voor elektronica, meubels, kleding, sportartikelen, voertuig-onderdelen etc.

Wereldwijd worden deze footloose industrie bedrijven dan ook vooral aangetroffen in of nabij grote havens met uitgebreide faciliteiten voor dienstbetoon aan het transitoverkeer die gemakkelijk toegankelijk zijn grote schepen en voorzien van rechtstreekse verbindingen met luchthavens, spoorwegen en verkeerswegen en centra voor economisch/technologisch dienstbetoon.

De kwaliteit van de infra structuur voor internationaal goederen en diensten verkeer en wereldwijde communicatie die door de locatie wordt geboden is een factor van doorslaggevende betekenis, aangezien alle basis materialen die vereist zijn voor het assembleren van het product worden geïmporteerd, terwijl de finale producten altijd min of meer exclusief bestemd zijn voor lokaal verbruik als het om grote markten gaat of voor export naar andere landen waar de producten slechts tegen hogere kosten kunnen worden aangemaakt.

De industrie bedrijven voor assemblage van eindproducten uitgaande van componenten die door toeleveranciers van overzee moeten worden aangeleverd, worden daarom meestal gevestigd in locaties die over uitstekende voorzieningen beschikken voor wereldwijde connectiviteit in de vorm van gemakkelijk toegankelijke havens en luchthavens, spoorbaan en wegverbindingen, naast de beschikbaarheid van nutsvoorzieningen (elektriciteit en water) van hoge kwaliteit die tegen lage kosten kunnen worden betrokken.

Het vermogen voor hoogst efficiënt internationale connectiviteit zoals uitstekende telecommunicatie voorzieningen voor wereldwijde rechtstreekse verbindingen, betrouwbare terrestrische verbindingen in de vorm van veilige snelwegen en spoorwegen, haven en luchthavens uitgerust met geavanceerde voorzieningen voor efficiënt vrachtgoed verwerking (opslaan, laden en lossen van transit goederen), die gemakkelijk toegankelijk zijn voor de gangbare zeeschepen en vliegtuigen, vormen in dit opzicht

wel de meest essentiële voorwaarden waar naar wordt omgekeken door producenten van industriële producten bestemd voor wereldmarkten.

De kenmerkende elementen van locaties voor het efficiënt afhandelen van het goederenverkeer blijken nu ook in toenemende mate aangezien te worden als aspecten die van primaire betekenis zijn als determinanten in besluitvorming betreffende de selectie van locaties voor de vestiging van faciliteiten voor tussentijdse verwerking, opslag en doorvoer van goederen en voor de vestiging van industrie bedrijven voor de voortbrenging zowel eenvoudige als complexe producten die voor overzeese markten zijn bestemd. Bij de locatiekeuze blijken verder de volgende factoren van bijzondere betekenis te zijn:

- Fysieke en structurele faciliteiten die goede scheepvaart en luchtvaarverbindingen mogelijk maken;
- ruime beschikbaarheid van deugdelijk geschoold, hoog gedisciplineerd en 'learning oriented' werkers die tegen mondiaal gangbare lonen en andere arbeidsvoorwaarden kunnen worden ingeschakeld;
- potabel en utility water in grote volumes tegen lage kosten beschikbaar;
- ruime all time beschikbaarheid van goedkope schone energie;
- voorspelbaarheid van het gedrag van het Staatsbestuur;
- financiële en monetaire integriteit van alle instituten die onderdeel vormen van de financiële en monetaire ordeningen van de samenleving.

13. De razendsnelle opkomst van kunstmatige materialen als basis input voor economische productie.

De toepassing van kunstmatige materialen neemt gestaag toe in de bouw- en constructiesector en in de verwerkende industrie als vervangers van metalen, hout en kunststoffen. In de bouwsector vervangen koolstofsiliciumdioxide verbindingen bekend als koolstofvezel materialen verschillende metalen en ook andere bouw- en constructiematerialen in de constructie van bruggen en wolkenkrabbers.

In de meubel- en huishoudelijke apparatenindustrie vervangen nieuwe alternatieve materialen - bekend onder de naam 'carbon fiber'-producten - hout en conventionele kunststoffen in een zeer hoog tempo. Recente innovaties met een significante impact op de organisatie van de productie in de bouwsector en in de productiesector hebben te maken met de introductie van koolstofvezel-gemaakte componenten die zijn vervaardigd door middel van driedimensionaal printen, met koolstof / silica-epoxies als basisafdruk samenstelling, die elektronisch wordt toegevoegd aan harnessen en frames van de componenten gemaakt van glasvezel vervlochten met licht metalen draden in de vorm van het gewenste element. Auto's, grote en kleine vliegtuigen, lichte en zware apparatuur, bruggen, huizen, kantoorgebouwen, meubels en huishoudelijke apparaten zijn momenteel allemaal gemaakt met belangrijke elementen van de constructies die zijn samengesteld uit kunstmatige materialen.

Wereldwijde ontwikkelingen onthullen een toename van industriële bedrijven die gespecialiseerd zijn in de verwerking van siliciumdioxide in glaswerkproducten voor de vervaardiging van met glasvezel versterkte materialen, glasvezelweefsels, glasvezelframes en harnessen voor de vervaardiging van keramische producten die worden gebruikt bij de productie van componenten voor hightech apparatuur zoals als brandstofcellen, computers, smartphones, medische instrumenten, geleidingsapparatuur voor telecommunicatieve besturing en beheer van industriële processen, instrumenten voor het bewaken van openbare veiligheid en beveiliging en spiegels voor gebruik voor de omzetting van zonlicht in elektrische energie door mensen van zonne-energie toren systemen.

Door de toepassing van glasvezel en andere glasproducten in de bouwmaterialindustrie heeft siliciumdioxide als grondstof voor industriële productie van koolstofvezelmaterialen het belang van silica als basismateriaal voor de productie van kunstmatige materialen, waaronder koolstofvezelproducten, versterkt in constructies en productie van verschillende grondstoffen die eerder van metalen waren gemaakt. Silica is ook het basismateriaal voor de productie van optisch glaswerk en de "wafer" die de kernmaterialen vormen in fotonische cellen, waardoor zonlicht wordt omgezet in elektriciteit. De productie van zowel optisch glas als wafer voor de omzetting van zonlicht in elektriciteit zijn zeer water intensieve processen. De productie van beide materialen vereist enorme hoeveelheden absoluut

mineraalvrij water om te gebruiken in het productieproces. De productie van één kilogram wafer vereist in de orde van ongeveer 25 kubieke meter mineraalvrij water voor de zuivering van het siliciumdioxide.

De productie van andere basismaterialen zoals glasvezeldraden, optisch glas en glasplaten voor spiegelproducties vereisen ook grote volumes gezuiverd water. De altijd beschikbare hoeveelheid grote hoeveelheden geschikt water voor de verwerking van siliciumdioxide in de nabijheid van snelle reserves van gemakkelijk toegankelijke kiezelzand, maken het Paranam / Zanderij-gebied binnen de waterscheiding van de Suriname-rivier tot een uitstekende locatie voor het begin van silica producten zoals wikkelaars en optisch glas voor fotonische cellen, glaswerk vereist door zonnestroomtoren en glasvezel en aanverwante producten voor de vervaardiging van harnassen en frames voor de productie van metaal vervangende carbon fiber producten.

14. De neergang van fossiele brandstoffen als primaire bron voor energie productie.

Klimaatverandering en de implicaties daarvan voor de continuïteit van kooldioxide genererende energiebronnen moeten in deze context als de belangrijkste belangrijke kwesties worden beschouwd. Bezorgdheid over alternatieve vormen van elektriciteitsopwekking is toegenomen als gevolg van de implicaties van buitensporig hoge volumes koolstofdioxide in de atmosfeer als gevolg van het gebruik van fossiele brandstoffen voor de opwekking van energie. De urgentie om af te wijken van het gebruik van fossiele brandstoffen wordt met name benadrukt door de implicaties van klimaatveranderingen als gevolg van de opwarming van de aarde als een van de gevaarlijkste effecten van klimaatveranderingen veroorzaakt door het gebruik van fossiele brandstoffen. De negatieve effecten op het leven op aarde van deze aandoening benadrukken de noodzaak voor de vervanging van energie die wordt gegenereerd door fossiele brandstoffen door alternatieve vormen van energieopwekking, b.v. elektriciteit opgewekt door fotonische installaties of zonne-energie toreninstallaties of waterkrachtcentrales.

De huidige ontwikkelingen en trends met betrekking tot de beperking van het gebruik van fossiele brandstoffen voor het ge-

nereren van warmte en energie lijken het einde te markeren van fossiele brandstoffen als primaire bron voor energieopwekking. Dit bewustzijn over de urgentie om het gebruik van fossiele brandstoffen in het voordeel van alternatieve energiebronnen terug te dringen om klimaatverandering te vermijden, leidt wereldwijd tot een snel stijgende vraag naar fotovoltaïsche cellen voor de omzetting van zonlicht in elektriciteit voor huishoudelijk en industrieel gebruik.

Momenteel worden fotovoltaïsche systemen ook steeds meer toegepast als energieleveranciers voor instrumenten voor verkeersveiligheids- en beveiligingshardware en voor stroomtoevoer naar vestigingen in geïsoleerde gebieden die moeilijk te verbinden zijn met elektriciteitsnetten of andere bronnen van elektriciteit. Elektrische energie opgewekt door waterkrachtcentrales speelt een zeer belangrijke rol bij het streven naar vermindering van het broeikas effect door energie die wordt opgewekt door fossiele brandstoffen te vervangen door alternatieve bronnen die geen koolstofdioxide genereren.

Vanwege zijn relatief lage kosten moet elektriciteit die wordt opgewekt door waterkrachtcentrales worden beschouwd als een van de belangrijkste input voor de productie van waterstof, die moet worden opgenomen in brandstofcellen voor de vervanging van fossiele brandstoffen (kerosine, dieselbrandstof en stookolie) die zullen worden gebruikt in het luchtvaart- en maritiem verkeer en in het bijzonder voor vervoer over lange afstand over land met zware vrachtwagens en treinen.

De verschuiving van fossiele brandstoffen betekent niet dat het belang van ruwe olie en de petrochemische industrie afneemt, aangezien ruwe olie een zeer belangrijk basismateriaal zal blijven voor de industrie voor kunstmatige materialen en voor de productie van kunstmest en diverse andere chemicaliën.

Binnen de petrochemische industrie vinden grote veranderingen plaats met betrekking tot de verwerking van ruwe olie tot commercieel aantrekkelijke alternatieve producten. Naast het leveren van basismaterialen voor de snelgroeiende koolstofvezelproductie, lijken de nieuwe bestemmingen voor ruwe olie in de komende decennia gericht te zijn op het verbeterde gebruik van ruwe olie als grondstof voor de productie van eiwitten voor de veevoederindustrie en kunstmatige meststoffen voor de landbouw.

15. Toenemende mondiale belangstelling voor transnationale allianties voor industriële producties.

Wereldwijd komen er thans transnationale allianties tot stand in een tempo zoals nooit eerder gekend. En dat is gemakkelijk te begrijpen wanneer de deelname aan transnationale allianties wordt gezien vanuit het perspectief van duurzame bedrijfscontinuïteit, onder omstandigheden van voortdurend toenemende concurrentiedruk. Het is tegenwoordig in de kleinere landen voor het merendeel van zelfs de grotere bedrijven die vroeger de binnenlandse markt domineerden, vrijwel niet meer te doen, om zich geheel zelfstandig op de eigen binnenlandse markt staande te kunnen houden vanwege de concurrentie die door buitenlandse alternatieven wordt geboden.

Allianties zijn geen fusies of overnames van bedrijven door buitenlanders, waarbij de bedrijven in administratief, financieel en organisatorisch opzicht in elkaar opgaan. Zij betreffen de samenwerking tussen bedrijven die hun eigen identiteit behouden, maar overeenkomen om samen te werken op een zeer vertrouwelijke manier. Hierdoor kunnen zij kennis uitwisselen, gebruik maken van elkaars faciliteiten voor research en training, productontwikkeling, marketing en transport en uitwisseling van experts om de productie te komen upgraden.

Allianties omvatten veelal een betrekkelijk grote verscheidenheid van ondernemingen die elk weer een ander deel van de activiteiten verzorgen in het productieproces vanaf grondstofwinning tot aan de distributie van gebruik gereede goederen via de detailhandel toe. Er zijn ook allianties waarbij de deelnemende bedrijven uit verschillende landen elk weer zorgen voor de aanmaak van een ander component van een product, waarvan de assemblage wordt verzorgd door weer andere bedrijven die in andere landen zijn gevestigd.

Transnationale allianties ontleen hun bestaan aan de duurzaamheid van de waarborgen die zij kunnen bieden, met betrekking tot verwerving en behoud van een aanvaardbare en stabiele positie op de wereldmarkt, die duurzame afzet van de productie tegen internationaal aanvaardbare prijzen te allen tijde kan garanderen.

Op vrijwel elk gebied van economische bedrijvigheid zijn ondernemingen uit vrijwel alle landen ter wereld, thans driftig op zoek naar partners voor alliantievorming. Deze tendens is in het bijzonder van groot belang voor landen en ondernemingen

die er naar streven om een eind te maken aan uit sociale redenen noodgedwongen voortzetting van technologisch uit de tijd geraakte productie- systemen. Want hiervoor biedt deelneming in een transnationale alliantie wel de beste mogelijkheden om aan de middelen te komen in de vorm van kennis, expertise, technologie kapitaal, faciliteiten voor research en productontwikkeling, die vereist zijn om de productie weer eigentijds en daardoor concurrerend te kunnen maken.

In dit verband mag er hier op worden gewezen, dat de meest kenmerkende activiteiten die door allianties worden ontplooid, betrekking hebben op -voortdurende nauwkeurige monitoring van het marktgebeuren enerzijds en anderzijds op het scheppen van voorzieningen voor snelle implementatie van innovaties in het productiesysteem, waarmee de marktpositie van de eindproducten die worden voortgebracht door de alliantie, op de wereldmarkt behouden of verbeterd kan worden.

Op nationaal niveau dient bedacht te worden dat, naarmate de productie in transnationaal alliantieverband toeneemt. Daardoor zal er dan tevens een voortdurende toename worden verzekerd van exportproducten die op de wereldmarkt met succes elke vorm van concurrentie kunnen weerstaan. De zekerheid ten aanzien van te verwachten opbrengsten wordt daardoor steeds groter en steeds meer voorspelbaar, waardoor op nationaal niveau de stabiliteit van de financieel-economische en monetaire verhoudingen naar kwaliteit en omvang duurzaam worden versterkt.

De transnationale allianties bieden vooral ook bijzonder aantrekkelijke mogelijkheden aan private ondernemingen, om aan de buitenlandse contacten te komen die de expertise, vaardigheden, kapitaal en markt-perspectief kunnen bieden, die nodig zijn om de vervanging te bewerkstelligen van technologisch uit de tijd geraakte materiele uitrusting en productiesystemen.

In Suriname blijken nu al verschillende ondernemingen de weg naar transnationale allianties te hebben gevonden. De problemen die deze bedrijven binnenlands ondervinden met betrekking tot hun toetreden tot transnationale allianties, vormen indicaties over de structurele barrières, die in onze maatschappelijke ordening geslecht zullen moeten worden, om het bedrijfsleven grotere ruimte en betere mogelijkheden en vooruitzichten te bieden voor deelname in deze internationale samenwerkingsverbanden. Vanwege de talrijke verbindende functies die transnationale allianties vervullen, vormen zij als zodanig ook de

essentiële maatschappelijke kaders voor integratie van landen in de geografisch onbegrensde maatschappelijke ordening voor transnationale culturele, economische en politiek/sociale integratie, die tegenwoordig de postmoderne mondiale samenleving wordt genoemd.

Het is te hopen dat de Kamer van Koophandel en Fabrieken en misschien ook de private organisaties, onafhankelijk van elkaar of misschien bij voorkeur met betrekking tot de bevordering van transnationale samenwerking de uitdaging aanvaarden, om gezamenlijk actie te ondernemen voor het instellen van een nationaal orgaan dat coördinerend kan fungeren voor het in contact brengen van Surinaamse bedrijven met buitenlandse ondernemingen.

16. Voorwaarden voor het inspelen op de uitdagingen.

Enkele directie concrete acties die genomen moeten worden om de eerder genoemde visie te realiseren met het oog op welzijns- en welvaartsverbetering, als gevolg van een harmonie tussen aspiraties en ambities en beschikbaar emplooi, zijn:

- Het baggeren van de vaargeul van de Suriname rivier;
- Het bieden van incentives voor footloose industrieën;
- Het toepassen alternatieve business modellen (bv baggeren vaargeul);
- Het ontwikkelen van water industrie;
- Uitvoeren van een integraal programma voor systematische bevordering van de ISO certificeringen van private bedrijven in Suriname;
- Ontwikkelen van een nationaal coördinatieorgaan voor de bevordering van Transnationale samenwerking op particulier bedrijfsniveau tussen Surinaamse en buitenlandse private ondernemingen, opleidingsinstituten en instellingen voor dienstbetoon aan en (taak van de KKF);
- Bevordering van de Connectivity: doorvoeren van de hoogste graad van snel verbindingen via internet en andere telecommunicatie;
- Ontwikkelen van instituten voor Crowd funding.

(Zoals mij is aangegeven wordt er in Suriname dagelijks ruim een half miljoen SRD besteed aan lotto, loterijen en andere kortlopende kansspelen. We moeten de mensen in de gelegenheid stellen om ook geld te geven aan een investeringsfonds waarmee high risk projecten gefinancierd kunnen worden, en waarvoor er aan de donoren van middelen aandelen in de vorm van kleine coupures kunnen worden verstrekt. Er zijn voldoende plaatselijke zakelijke instellingen aanwezig die met een dergelijke aanpak van zaken een begin zouden kunnen maken. We hoeven voor het ontwikkelen institutionele voorzieningen voor de coördinatie van crowdfunding activiteiten, zoals fondswerwing, middelen beheer en besteding niet op de overheid te wachten).

De technische aspecten van al deze uitdagingen zijn al in diverse documenten beschreven en behoeven hier eigenlijk geen nader betoog. Er is genoeg aan documentatie aanwezig om in de kortst mogelijke tijd een deugdelijk en eenvoudig werkbaar werkplan te maken voor de implementatie.

17. Waarom gebeurt dit niet?

Daarvoor moeten we gaan kijken naar de gevolgen van de manier waarop men in Suriname sinds het verkrijgen van autonomie met het werkgelegenheidsvraagstuk is omgegaan. De economie van de moderne Surinaamse samenleving heeft in de loop van haar bestaan steeds een structureel onvermogen getoond, om te kunnen voorzien in voldoende sociaaleconomisch aanvaardbare werkgelegenheid voor de beroepsbevolking van het aggregaat van de vrije urbane bevolking. Voor zover wij het middels documentatie onderzoek hebben kunnen traceren doet deze situatie zich voor sedert het begin van negentiende eeuw. Het aggregaat van arbeidsplaatsen dat in de huidige maatschappelijke ordening voor economische bedrijvigheid wordt aange troffen, blijkt in grote mate niet te kunnen voorzien in em plooi dat beantwoordt aan de aspiraties en ambities van de vrije Surinaamse samenleving.

Het kernvraagstuk met betrekking tot de evolutie van de welvaart en het welzijn van de hedendaagse Vrije Surinaamse Samenleving komt in dit verband tot uitdrukking in de vorm van

een structureel onvermogen van de maatschappelijke ordening voor economische bedrijvigheid om continu te kunnen voorzien in voldoende sociaaleconomisch aanvaardbare arbeidsplaatsen voor de beroepsbevolking.

Dit onvermogen blijkt grotendeels toegeschreven te moeten worden aan de met de jaren steeds verder voortschrijdende onmacht van strategische kaders belast met de uitoefening van controle op en verzorging van de begeleiding van de functionering (het gebeuren) binnen de onderscheiden maatschappelijke ordeningen, die er zijn voor de vervulling van functies die voor de instandhouding en ordelijke voortgang van de samenleving als geheel in stand worden onderkend en/of in stand worden gehouden. in de maatschappelijke ordeningen om in te kunnen gaan op innovaties.

Initiatieven en inspanningen voor het doorvoeren van vernieuwingen blijken verdrongen te worden door drang tot behoud van de uit de tijd geraakte opvattingen die als gevolg van vigerende politiek/sociale besluitvormingsprocessen ter zake de inrichting van de economische bedrijvigheid en de publieke diensten, ondergeschikt worden gemaakt aan Surinaams traditie.

Zowel ambtelijke als politieke besluitvormers laten zich kennen als- one dimensional man- in de termen van Amerikaanse socioloog/filosoof Herbert Marcuse - navelstaanders, traditionalisten met panische angst voor innovaties en experts in gestructureerd verzet tegen modernisering; die zich toeleggen op het wegmoffelen en saboteren van ontwikkelingsprojecten waarvan de doelen contrair worden geacht aan het op traditionalisme gebaseerde zelfbehoud. Door gebrek aan zicht op lopende mondiale ontwikkelingen en de betekenis daarvan voor de welvaartsvorming via economische ontwikkeling van de Surinaamse samenleving wordt dit in stand gehouden.

Het structureel onvermogen van de maatschappelijke ordeningen voor economische bedrijvigheid is een fundamenteel vraagstuk van de vrije Surinaamse samenleving en vindt zijn grondslag in het regelen van personen in het overheidsapparaat. Daaronder wordt verstaan het benoemen van personen in functies, met voorbij gaan aan de eisen die voor benoeming in de functie worden gesteld.

Zo komen er personen in posities die zij qua kennis en ervaring in feite niet kunnen of mogen vervullen, maar wel belast worden daarmee. Dit heeft tot gevolg dat de instellingen waar dit zich voordoet steeds minder goed gaan werken, naarmate er

meer van dezet personen in deze posities wordt gebracht. Personen die op deze wijze in functies worden benoemd, vormen voor de modernisering van het functioneren van de diensten een groot probleem.

Modernisering houdt in dat er vernieuwingen worden doorgevoerd. Traditioneel worden personen door de politici en hun ambtelijke satrapen benoemd in posities waar zij uitgaande van eigen kennis en ervaring, niet voor geschikt zijn. Dit is onderdeel van het traditionalisme. Hier zullen wij dan onder traditionalisme moeten begrijpen een tendens om onder omstandigheden van de aanwezigheid van alternatieven daarvoor, min of meer gedwongen te blijven voortgaan met uit de tijd geraakte gebruiken en praktijken, deels uit vrees voor de structurele effecten van de vernieuwingen en deels als gevolg van het ontbreken van voldoende maatschappelijk vermogen, - (kapitaal, gezag, macht, invloed, kennis en allerhande combinaties van deze vermogens) - om de doorvoering van moderne en als zodanig doeltreffender alternatieven te kunnen bewerkstelligen.

Sedert het midden van de vorige eeuw hebben politici er in met de jaren in steeds toenemende mate een gewoonte van gemaakt om hun supporters op deze wijze te belonen voor de bijdragen die zij hebben geleverd om aan de macht te kunnen komen en om zich in het macht centrum te kunnen handhaven. Het overheidsapparaat is hierdoor overbelast met een bezetting van personen die eigenlijk geen arbeid verrichten en geld krijgen en andere emolumenten die aan hun posities zijn verbonden. Indien er geen plaatsen in de normale formatie beschikbaar waren, worden er vaak nieuwe posities gecreëerd, om zo toch de mensen aan status en inkomen te helpen. Vaak gaat dit gepaard met deling van de instituten en instellingen, en dit gaat dan vaak ten koste van de mate van deugdelijke functionering van de instelling.

Mechanismen voor sociale controle en machtsuitoefening in deze samenlevingen worden veelal aangewend om vooral de introductie tegen te gaan van vernieuwingen, waarvan de effecten zouden kunnen leiden tot aantasting van de verhoudingen waarop de machtsverwerving en machtsuitoefening van de leidende economische en politieke elite berust.

“Regelen” is structureel in alle politieke partijen en het proces is voor alle partijen identiek. Het is een alles bepalend instituut geworden van de patronage structuren die kenmerkend zijn voor de organisatie van vrijwel alle politieke partijen in Suriname en

het wordt de facto steeds bekrachtigd door alle leidende figuren in het politieke bestel van de Surinaamse politieke verhoudingen, waar alle andere vormen van machtsuitoefening aan ondergeschikt zijn gemaakt; het is van instrumentele betekenis voor de machtsverwerving van politici.

Vooraf de zaken die de ontwikkelingen tegenhouden, die liggen op het gebied van traditionalisme en zijn toe te schrijven zijn aan de patronagecultuur die het politieke gebeuren van Suriname al sedert decennia beheerst en waardoor er enorme mogelijkheden zijn voor populistische om aan de macht te komen en aldaar oneigenlijke handelingen plegen, moeten bestreden worden.

Het te lijf gaan van het traditionalisme dat inherent verbonden is aan de patronage systemen die kenmerkend zijn voor de opzet en functionering van vrijwel alle hedendaagse politieke partijen vormt, mijns inziens de grootste uitdaging waarvoor alle Surinaamse politici, politieke partijen, politieke instituten, de media, wetenschappers, moralisten en publicisten van de Surinaamse samenleving zich thans geplaatst behoren te zien. De Surinaamse samenleving moet dan wel bereid zijn om in alle oprechtheid te werken aan het behoud en aan de evolutie - de vervolmaking - van de voor welvaartsvorming en welzijnsbeleving onontbeerlijke nationale integriteit, willen wij gaan naar een aanvaardbaar niveau van internationale financiële, economische en politieke integriteit.

Dank U.

BIBLIOGRAFIE

N.B:

Het onderstaande overzicht van geraadpleegde documenten is beperkt. Het overzicht geeft voornamelijk de publicaties weer, die opgenomen zijn in de literatuurlijst van het manuscript 'Het Ontstaan en de evolutie van de Vrije Surinaamse Samenleving' waaruit ook een belangrijk deel van de informatie over de maatschappelijke ordening aan is ontleend. Voor wat betreft de informatie betreffende de uitdagingen is er veel gebruik gemaakt van reeds door de auteur gemaakte teksten, die betrokken zijn in ontwikkeling, exploitatie en beheer van zee havens, industrie parken e.d. Het CESWO beschikt over een omvangrijk archief met informatie over de ontwikkelingen die in verband gebracht kunnen worden met de modernisering van het Panamakanaal, de ontwikkeling van de internationale scheepvaart en transnationale samenwerking tussen bedrijven en instanties.

Beknopt overzicht van geraadpleegde documenten:

- **David Apter**, Political religions in the new nations (what bridges the gap between ruler and the ruled- an introduction to theories of patronage) pp 57-104, London UK 1963.
- **Reinhard Bendix and Seymour Martin Lipset**: 'Class, Status and Power: a reader in social stratification', pp 359-371.
- **Herbert Hyman**: 'The value systems of different classes: a social psychological contribution to the analysis of stratification' pp 426-442. New York – NY/ USA 1965.
- **Travis Bradford**: 'Solar revolution: The economic transformation of the global energy industry', Cambridge Massachusets 2013.
- **Clarence Chandler**: 'The Solar Power Tower: Most asked questions' Lexington Kentucky/ USA 2014.
- **Kenneth S. Deffeyes**: 'Beyond Oil: the view from Huberr's Peak' New York/NY – USA 2005.
- **Anthony Denzer**: 'The Solar House: Pioneering sustainable designs', New York/NY – USA 2013.
- **Emile Durkheim**: 'The Division of labor in Society' Book One Chapter 1: The function of the division of labor' 49-69.

- Book Two: 'The progress of the division of labor and of happiness' pp 253-305. London UK 1963.
- **Deryck Ferrier:** 'Van het Rijnland naar het tropisch regenwoud: Wederwaardigheden van de vestiging van Duitse Families uit Rheinland-Pfaltz, Moseldal en Hunsruck in Suriname 1733-1760 Wi RutuJ: Tijdschrift voor Surinaamse Genealogie Jaargang 12 no 01/ Juli 2012 pp 3-14.
 - **Deryck J.H. Ferrier:** 'Enkele aspecten van de sociale structuur van Suriname' Amsterdam/Nederland -Mei 1970.
 - **Deryck Ferrier:** 'Structuurbeeld van het scheepvaartverkeer op de Surinamerivier anno 2004 en visie van de scheepvaartsector op het voornemen tot uitdiepen van de vaargeul' CESWO: Paramaribo-Suriname, October 2005.
 - **Peter H. Gleick et all:** 'The new economy of water' Pacific Institute for Studies in development, Environment and Security, Oakland-California/USA 2002
 - **Everett E. Hagen:** 'On the Theory of Social Change: How economic growth begins', Part II.4: 'The traditional state of Societies' pp 55-86, Homewood Illinois /USA 1962.
 - **Peter Hoffmann:** "Tomorrow's Energy: Hydrogen, Fuel cells and the prospects for a cleaner Planet' Cambridge-Massachusetts/ USA 2001.
 - **Richard Kluckhohn:** Culture and behavior: collected essays of Clyde Kluckhohn', Chapter 17: 'Education, Values and Anthropological relativity' pp 286-299, New York – NY/ USA 1965.
 - **Daniël A. Lachman:** 'Metamorphosen: Energy System transition management in developing Countries', Ph.D. Dissertation Anton de Kom University of Suriname, Paramaribo-Suriname October 2013.
 - **John Maynard Keynes:** 'The general theory of employment, interest and money', Part 4: 'Money wages and prices' pp256-292, London UK – 2007.
 - **Karl Mannheim:** 'Essays on Sociology and Social Psychology Routledge Publishers, London/New York 2013.
 - **Karl Mannheim:** 'The social valuation of labour' pp94-103
 - **Herbert Marcuse:** 'One Dimensional Man: Studies in the Ideology of Advanced Industrial Society', Boston- Massachusetts/ USA 1991.

- **Martin Meyerson and Edward C. Banfield:** 'Politics, Planning and the Public Interest', New York - NY / USA 1965
- **John Micklethwait and Adrian Wooldridge:** 'A Future Perfect: The challenges and hidden promises of Globalization' London-UK. 2000.
- **J.W.C. Ort:** 'Surinaams verhaal: 'Vestiging van de Hervormde kerk in Suriname 1667 – 1800' Zutphen/Nederland, Sept. 2000.
- **Talcott Parsons:** 'Toward a general theory of action' Part 2. 'Values, motives and systems of action' pp53-108 New York –USA, 1958.
- **Talcott Parsons:** 'Structure and Process in modern societies' Part 2: 'Social structure and economic development' pp 98-132, New York- NY/ USA, 1965.
- **H. Pyttersen:** 'Europese kolonisatie in Suriname: een geschiedkundige schets', 's Gravenhage / Nederland, 1871.
- **R.F. Baron van Raders:** 'Geschiedkundige aantekeningen rakende proeven van Europese kolonisatie in Suriname ' 's Gravenhage/Nederland, 1860.
- **Jeremy Rifkin:** 'The Hydrogen Economy', New York/ NY - USA, 2008.
- **Joseph J.Rom:** 'The hype about Hydrogen', Washington D.C./ USA, 2004.
- **Tamotsu Shibutani:** 'Society and Personality: An interactive approach to social psychology', Chapter 4: 'The cultural matrix of roles' pp 96-127, Chapter 12: 'Personal status in primary groups' pp 403-424, Chapter 17. 'Social Change and personal growth' pp 567-594, Englewood Cliffs N.J/ USA, 1961.
- **Vijay V. Vaitheeswaran:** 'Power to the People: How the coming energy revolution will transform and Industry, change our lives and may be even save the Planet', New York/NY, 2003.
- **Roel van der Veen:** 'Waarom Azie rijk en machtig wordt' Amsterdam/Nederland, 2010.

Anton de Kom Universiteit van Suriname
Leysweg 86, Paramaribo - SURINAME
T (597) 465558 of (597) 465497
info@uvs.edu
www.uvs.edu